

D. DE RUYSSCHER

NOORDZEEHANDEL EN MIDDELEEUWS VLAANDEREN

CA. 1000 - CA. 1300

DE FAMILIES DE RUSSE,
VAN GENT EN
DE STRATEN IN SINT-OMAARS,
BRUGGE EN TEMSE

SKRIBIS

Noordzeehandel en middeleeuws Vlaanderen belicht de geschiedenis van drie families uit het graafschap Vlaanderen die in de elfde, twaalfde en dertiende eeuw commerciële relaties ontwikkelden. Leden van de familie “van Gent”, die de heerlijkheid Aalst bezat en de Gentse burggraven leverde, van de Brugse familie de Straten en van de familie de Russe uit Sint-Omaars waren kooplieden. Het graafschap Vlaanderen groeide op het ritme van de overzeese handel. In de twaalfde eeuw kwam de integratie van Maritiem Vlaanderen met Binnen-Vlaanderen, die in de negende eeuw was gestart, ten einde. Het ganse graafschap Vlaanderen was sindsdien economisch op Engeland georiënteerd. Vanaf de jaren 1160 waren de meiers van Temse, die uit de de Russe-familie stamden en met de heren van Aalst waren gelieerd, actief in de handel die vanuit Brugge naar *East Anglia* was gericht. Ze sloten aan bij een netwerk van Vlaamse vooraanstaanden dat zich vanaf de late elfde eeuw over Artesië, Vlaanderen, Engeland en Schotland uitstreckte. Dat netwerk had ook vertakkingen in het Waasland.

Dit boek bundelt gegevens uit familiegeschiedenis met economische en politieke ontwikkelingen. De vermelde territoriale eenmaking maakte dat sinds de tiende eeuw

gebieden in het binnenland verbonden werden met de havens aan de kusten. Dat uitte zich bijvoorbeeld in connecties tussen Aalst en Guînes en in de aanwezigheid van de familie de Straten, uit Varsenare, in Temse. Een ander argument in het boek betreft de rol van *ministeriales* en *servientes* als onderdeel van de grafelijke politiek. Tot deze groep van ‘dienaren’ behoorden handelaren, naast getrouwen die konden worden ingezet bij werken van infrastructuur en om controle uit te oefenen. De meier van Temse, Boudewijn Russing, had om die reden gronden bij Sint-Omaars en rond Bapaume. De Vlaamse graaf maakte gebruik van de vermelde medewerkers om invloed te behouden in de steden die meer en meer autonoom werden. Verder was van een tegenstelling tussen landbouw en handel nauwelijks sprake. De vermelde integratie van gebieden maakte dat landbouw, rivier- en zelfs zeehandel nauw met elkaar in verband stonden. Dat alles leidde tot flexibiliteit en gelaagde verhoudingen. Edellieden die zowel in Engeland als Vlaanderen investeerden, dienden voorzichtig te handelen in tijden van conflicten tussen beide landen. De meiers van Temse slaagden er omwille van de tegenstellingen tussen lokale heren uiteindelijk niet in een machtsbasis uit te bouwen en hun nakomelingen werden getrouwen van de heren van Bornem, in Tielrode en Elversele.

Dave De ruyscher is jurist en historicus. Hij publiceerde over rechtsgeschiedenis en de geschiedenis van het handelsrecht.